

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra informačních technologií

Teze bakalářské práce

Bezpečnost dětí na internetu - státní zásahy, legislativa

Matěj Jenč

© 2015 ČZU v Praze

1 Úvod

Jako téma bakalářské práce bylo zvoleno “Bezpečnost dětí na internetu – státní zásahy, legislativa”.

Internet dnes skýtá mnohá nebezpečí pro své dětské uživatele. Těchto nebezpečí je celá škála, od krádeže či zneužití osobních údajů, přes přístup k materiálům, které jsou určeny výhradně pro dospělé, až po možný kontakt s deviantními a/nebo nebezpečnými jedinci.

Mnoho dětí, ale také jejich rodičů, není s těmito riziky seznámeno a tak je jejich schopnost řešit takovéto situacemi snižena.

Zde přichází státy, které, ač patrně nemůžou nahradit rodiče, tak se nepochybně snaží své mladé občany před nebezpečími, jež skýtá internet, chránit. Ne vždy však musí mít opatření takový efekt, jaký byl zamýšlen. Existuje například podložená hypotéza, verifikovaná na datech dvou států, že konzumace dětské pornografie je substitutem zneužití dítěte. To by znamenalo, že současná kriminalizace držení dětské pornografie, která vznikla etickým způsobem, by měla opačný dopad, než jaký byl zamýšlen - nebezpečím trestního stíhání se zvýší ekonomická cena, což zvýší poptávku respektive poptávané množství substitutu statku, což v tomto případě může být zneužití dítěte. Velice podobný efekt popisuje i profesor Petr Weiss v rozhovoru právě o zavedení trestnosti držení dětské pornografie v České republice, zmiňuje dramatický pokles zneužití dětí v šedesátých letech v Dánsku, kde držení dětské pornografie tolerovali. Toto je částečnou motivací k volbě tohoto tématu, protože pokud může být něco tak obecně přijímané, jako je trestnost držení dětské pornografie, potenciálně kontraproduktivní, tak rozbor účinnosti státních opatření a zákonů ve velice příbuzné oblasti, jakou je ochrana dětí na internetu, se zdá být na místě.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je popsat základní pojmy a nebezpečí, jež číhají na děti na internetu. Dále popsat a zhodnotit státní zásahy a legislativní opatření, které se těmito nebezpečími zabývají, zhodnotit jejich účinnost a jedno vybrané opatření zhodnotit z hlediska účinnosti statistickými metodami.

2.2 Metodika

Metodika řešené problematiky vychází ze studia odborných a jiných zdrojů zabývajících se bezpečností dětí na internetu a pojmů s tím spojených, popisem a hodnocením legislativy a případně jiných státních zásahů. Analytická část zkoumá účinnost blokování webového obsahu poskytovateli internetového připojení ve Velké Británii. Vychází ze statistických dat zveřejněných příslušnou státní institucí a z jejich následné analýzy a srovnání vývoje příhodných indikátorů účinnosti po zavedení zkoumaného opatření.

3 Výsledky a diskuse

Analýza ukázala, že počty policii nahlášených sexuálně motivovaných trestných činů vedených proti dětem v Anglii a Walesu ve sledovaném období rostly pomaleji, i ve srovnání s předchozím trendem, než u obětí starších, což do značné míry potvrzuje účinnost filtrace webového obsahu ve zkoumané oblasti a podobě.

Česká legislativa prošla v posledních letech pozitivním vývojem, a to zejména v oblasti trestního práva. Zavedením nových trestných činů se některá chování, jež byla pouze neetická, stala trestnými. Je to zejména kybergrooming a kyberstalking. Kyberšikana nemá speciální trestněprávní úpravu, ale vzhledem k tomu, že její pachatelé často bývají vrstevníky oběti, tedy děti, tak se jako vhodnější prostředky v boji s ní jeví osvěta, výchova a vzdělávání. Podobným případem je i přístup na nevhodné stránky a ochrana soukromí dětí

na internetu. Osvěta a vzdělávání by měly ideálně přicházet od rodičů, případně od pedagogů, pokud nejsou rodiče v této oblasti dostatečně znalí.

Některá zahraniční legislativa se ukazuje jako problematická. COPPA, jež má chránit soukromí dětí, nepřímo umožňuje útok na jejich soukromí. Trestní právo podle všeho funguje v této oblasti poměrně bezproblémově, přestože se ve Spojených státech nepodařilo schválit kyberšikanu jako federální zločin kvůli rozporům s ústavou a jí zaručenou svobodou slova. I kyberstalking a kybergrooming je právně ošetřen v mnoha státech, v některých už platí dlouhá léta oproti českému zákonu, který je poměrně čerstvý. Problematická je ochrana dětí před nevhodným obsahem ve formě, jakou zvolila Velká Británie, jejíž účinnost sice tato práce naznačuje, ale i tak se jedná o druh cenzury, která patrně ovlivní velkou část domácností ve Velké Británii vzhledem k opt-out charakteru jejího zavedení.

4 Závěr

Bakalářská práce se zabývala tématem bezpečnosti dětí na internetu z hlediska legislativy a státních zásahů. Přestože je na internetu k dispozici velké množství obsahu, jež je dětem určený či jim může být užitečný, není jeho využívání pro ně bez rizik. Mezi nebezpečí ohrožující děti v kyberprostoru patří mimo jiné hlavně kybergrooming, kyberstalking, kyberšikana, ztráta soukromí a značné množství obsahu nevhodného pro děti či obsahu obecně nevhodného. Práce popisuje, jakými způsoby se dnešní státy snaží chránit děti před těmito nebezpečími na internetu. Přestože některá opatření nesplňují úplně očekávání, která na ně my či jiní máme a některá dokonce nepřímo děti nebezpečím vystavují, tak se zákonodárci přes to snaží ochranu dětí na internetu zlepšit, čehož dokladem je například poslední novela českého trestního zákoníku, která přináší nové trestné činy, jež s bezpečím dětí na internetu úzce souvisí.

Jako nejúčinnější způsob ochrany dětí na internetu se stále jeví vzdělávání dětí a pomoc jejich rodičů. Vhodný zákonný rámec je ale také velmi prospěšný a důležitý, přestože však asi nikdy nebude samospásný, ale i tak se může náležitě doplňovat s prací pedagogických pracovníků a s výchovou rodičů. Neměl by však při nejmenším dětem způsobovat další problémy.

5 Seznam použitých zdrojů

Černá, Alena a Dědková, Lenka. 2013. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem.* České Budějovice : Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-210-6374-7.

Dey, Ratan, Ding, Yuang a Ross, Keith W. 2012. The High-School Profiling Attack: How Online Privacy Laws Can Actually Increase Minors' Risk. New York : Polytechnic Institute of, 16. Listopad 2012.

Effectiveness of Cyber bullying Prevention. **Kraft, Ellen M. a Wang, Jinchang. 2009.** 3, New Jersey : autor neznámý, Červenec - Prosinec 2009, International Journal of Cyber Criminology. ISSN: 0974 – 2891.

Hazelwood, Steven D. a Koon-Magnin, Sarah. 2013. Cyber Stalking and Cyber Harassment Legislation in the United States: A Qualitative Analysis. *International Journal of Cyber Criminology.* 2013, Sv. 7, 2.

Hradečná, Anna. 2011. *Je dětská pornografie komplementem, či substitutem pro poptávku po styku s nezletilými?* Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, Národohospodářská fakulta, 2011.

Jílková, Michaela. 2007. Povolme animované dětské porno, říká sexuolog Weiss. *idnes.cz.* [Online] 9. Říjen 2007. http://zpravy.idnes.cz/povolme-animovane-detske-porno-rika-sexuolog-weiss-fhs-/domaci.aspx?c=A071009_115203_domaci_nad.

Kopecký, Kamil a Mgr.Krejčí, Veronika. 2010. *Rizika virtuální komunikace.* Olomouc : Net University, 2010. ISBN 978-80-254-7791-5.

Možný trestněprávní postih kybergroomingu de lege ferenda. **Kudrlová, Kateřina. 2013.** Řešení elektronického násilí a kyberkriminality páchané na dětech a mezi dětmi: sborník příspěvků z mezinárodní konference. . ISBN 978-80-260-5018-6.

Yan, Zheng. 2009. *Differences in high school and college students' basic knowledge and perceived education of Internet safety: Do high school students really benefit from the Children's Internet Protection Act?* New York : autor neznámý, 2009. Journal of Applied Developmental Psychology. ISSN: 0193-3973.